

Czwartek, 10 czerwca 2021 r.

P9_TA(2021)0293

Systematyczne represje na Białorusi i ich konsekwencje dla bezpieczeństwa europejskiego po uprowadzeniu kilku osób z unijnego samolotu cywilnego przechwyconego przez władze białoruskie

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 czerwca 2021 r. w sprawie systematycznych represji na Białorusi i ich konsekwencji dla bezpieczeństwa europejskiego po uprowadzeniu osób z unijnego samolotu cywilnego przechwyconego przez władze białoruskie (2021/2741(RSP))

(2022/C 67/15)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Białorusi,
  - uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej w sprawie Białorusi z 12 października 2020 r. i z 24 maja 2021 r.,
  - uwzględniając oświadczenia wydane w imieniu Unii Europejskiej przez wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, w szczególności oświadczenie z 24 maja 2021 r. w sprawie wymuszonego przekierowania samolotu Ryanair (lot FR4978) do Mińska 23 maja 2021 r.,
  - uwzględniając wspólne oświadczenie ministrów spraw zagranicznych G7 i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 27 maja 2021 r. w sprawie Białorusi,
  - uwzględniając decyzję Rady (WPZiB) 2021/908 z 4 czerwca 2021 r. w sprawie zmiany decyzji 2012/642/WPZiB dotyczącej środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi⁽¹⁾, na mocy której wprowadzono zakaz przelotów przez unijną przestrzeń powietrzną oraz zakaz dostępu do unijnych lotnisk względem wszystkich białoruskich przewoźników,
  - uwzględniając oświadczenie wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa (wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela) z 26 marca 2021 r. w sprawie poparcia UE dla międzynarodowej platformy rozliczalności dla Białorusi,
  - uwzględniając raport sprawozdawcy w ramach mechanizmu moskiewskiego Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) z 5 listopada 2020 r. w sprawie domniemyanych naruszeń praw człowieka w związku z wyborami prezydenckimi na Białorusi, które odbyły się 9 sierpnia 2020 r.,
  - uwzględniając Konwencję z Chicago o międzynarodowym lotnictwie cywilnym oraz Konwencję z Montrealu o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego,
  - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka i wszystkie konwencje o prawach człowieka, których stroną jest Białoruś,
  - uwzględniając przyznanie Nagrody Parlamentu Europejskiego im. Sacharowa za wolność myśli za rok 2020 demokratycznej opozycji na Białorusi,
  - uwzględniając art. 132 ust. 2 i 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że 23 maja 2021 r. zarejestrowany w Polsce samolot pasażerski Ryanair FR4978 obsługujący lot między dwiema unijnymi stolicami (z Aten do Wilna) w białoruskiej przestrzeni powietrznej został siłą przekierowany i eskortowany na lotnisko w Mińsku przez białoruski myśliwiec na rozkaz Alaksandra Łukaszenki pod fałszywym pretekstem zagrożenia bombowego, przez co życie ponad 170 pasażerów i załogi samolotu, wielu z nich będących obywatelami UE, znalazło się w niebezpieczeństwie;

⁽¹⁾ Dz.U. L 197 I z 4.6.2021, s. 3.

Czwartek, 10 czerwca 2021 r.

- B. mając na uwadze, że władze białoruskie nie wykryły żadnych ładunków wybuchowych, ale zatrzymały dwoje pasażerów – Ramana Pratasiewicza, obywatela Białorusi, i jego towarzyszkę Sofię Sapiegę, obywatelkę Rosji i studentkę Europejskiego Uniwersytetu Humanistycznego w Wilnie;
- C. mając na uwadze, że Raman Pratasiewicz jest białoruskim dziennikarzem, działaczem i byłym redaktorem naczelnym wpływowego kanału Nexta w aplikacji Telegram, który odegrał kluczową rolę w informowaniu ludności o nadużyciach popełnianych przez władze oraz w mobilizacji protestów na Białorusi po sfałszowanych wyborach prezydenckich 9 sierpnia 2020 r., przyczyniając się tym samym do ujawnienia systematycznych represji reżimu i poważnych naruszeń praw człowieka; mając na uwadze, że Raman Pratasiewicz mieszka na emigracji w UE od 2019 r. i korzysta z azylu politycznego, ponieważ postawiono mu sfabrykowane zarzuty karne;
- D. mając na uwadze, że bezprawne przetrzymywanie i nieludzkie traktowanie Ramana Pratasiewicza przez reżim białoruski, w tym wymuszone przyznanie się do winy podczas zainscenizowanych wywiadów nadawanych przez białoruską telewizję państwową, budzi ogromny niepokój społeczności międzynarodowej i wskazuje na pilną potrzebę koordynacji działań międzynarodowych, zwłaszcza że Białoruś pozostaje jedynym krajem europejskim nadal stosującym karę śmierci, dlatego też nie jest członkiem Rady Europy; mając na uwadze, że Raman Pratasiewicz nie wyglądał jak osoba, która przyznaje się do winy z własnej woli, oraz że wymuszania zeznań zakazuje Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur; mając na uwadze, że adwokaci wciąż nie mają do niego dostępu, a Alaksandr Łukaszenka groził zaproszeniem śledczych z okupowanego przez Rosję regionu Donbas w celu przesłuchania go; mając na uwadze, że Ramana Pratasiewicza umieszczono na liście podejrzanych o terroryzm i dlatego grozi mu kara śmierci;
- E. mając na uwadze, że przechwycenie cywilnego statku powietrznego jest poważnym naruszeniem konwencji międzynarodowych w dziedzinie bezpieczeństwa lotniczego i pokazuje międzynarodowe konsekwencje bezustannych represji na Białorusi dla bezpieczeństwa w Europie oraz bezsprzecznie dowodzi, że reżim stał się zagrożeniem dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa; mając na uwadze, że przymusowe lądowanie samolotu jako akt terroryzmu państwowego i aresztowanie tzw. wroga białoruskiego reżimu miało na celu wysłanie ostrzegawczego sygnału wszystkim jego przeciwnikom, w szczególności mieszkającym za granicą, że reżim jest zdeterminowany, by ich ścigać, i że nie są bezpieczni za granicą;
- F. mając na uwadze, że trwa dochodzenie prowadzone przez Organizację Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego; mając na uwadze, że poza Ramanem Pratasiewiczem i Sofią Sapiegą w Mińsku wysiadło również kilka niezidentyfikowanych osób; mając na uwadze, że Federacja Rosyjska zatrzymała kilku białoruskich działaczy opozycji, którzy uciekli do Moskwy, i nadal wspiera reżim białoruski, także finansowo;
- G. mając na uwadze, że władze białoruskie kontynuują represje wobec pokojowo nastawionych obywateli, z których wielu jest nękanym, aresztowanym i skazywanym za sprzeciw wobec reżimu lub powszechnego łamania praw człowieka na Białorusi; mając na uwadze, że według szacunków ponad 34 tys. Białorusinów zostało w pewnym momencie zatrzymanych za protesty przeciwko reżimowi przed wyborami z 9 sierpnia 2020 r. i po nich; mając na uwadze, że na Białorusi jest ponad 470 więźniów politycznych, w tym 7 nieletnich; mając na uwadze, że przeciwko protestującym wszczęto około 3 tys. spraw karnych o podłożu politycznym, a także odnotowano ponad 4600 oskarżeń o tortury, stosowanie przemocy i złe traktowanie;
- H. mając na uwadze, że sytuacja praw człowieka na Białorusi nadal się pogarsza, a liczba więźniów politycznych rośnie; mając na uwadze, że obrońcy praw człowieka udokumentowali setki przypadków tortur i złego traktowania, a kilka osób zginęło lub nie żyje; mając na uwadze, że w białoruskich aresztach i więzieniach nadal traktuje się nieludzko i torturuje zatrzymanych, z premedytacją odmawia się im pomocy medycznej, a kilku demonstrantów, w tym Witold Aszurak, zmarło w podejrzanych okolicznościach, natomiast inni, jak choćby 17-letni Dzimityrij Stachouski i Stiapan Łatypow, byli tak długo nękani i zastraszeni, aż podjęli próby samobójcze;
- I. mając na uwadze, że 25 maja 2021 r. działacze organizacji Europejska Białoruś Jauhien Afnahiel, Paweł Juchniewicz, Maksim Winiarski i Andrej Wojnicz, przywódca opozycji Paweł Siewiaryniec, bloger Zmicier Kazłou oraz działaczka społeczna Iryna Szczasna zostali skazani na kary do siedmiu lat pozbawienia wolności, a zarzuty o „ekstremizm” oparto na sfabrykowanych dowodach; mając na uwadze, że 2 czerwca 2021 r. więzień polityczny Zmicier Furmanau oraz Jauhien Razniczenka i Uładzimir Kniha zostali skazani na kary do czterech lat pozbawienia wolności w tak zwanej sprawie Cichanouskiego; mając na uwadze, że 3 czerwca 2021 r. sąd skazał piątą grupę oskarżonych, w tym więźniów politycznych takich jak Alaksandr Chrapko, Radziwon Mieduszeuski, Ihar Winakurau, Andrej Aniskiewicz, Alena Łojka, Halina Czuchunowa, Andriej Niamirski, Zmicier Kurchanau, Kaciaryna Smirnowa, Mikita Uwarau, Safija Niszt, Siarhie

Czwartek, 10 czerwca 2021 r.

Ksienżuk i Illja Pałkouski, za udział w tzw. proteście tanecznym na kary od 18 miesięcy aresztu domowego do roku więzienia; mając na uwadze, że 3 czerwca 2021 r. więzień polityczny Siarhiej Piarfilijeu został skazany na dwa lata pozbawienia wolności, a jego syn Stanisław Piarfilijeu na dwa lata ograniczonej wolności (areszt domowy);

- J. mając na uwadze, że władze białoruskie nadal represjonują i nękają niezależnych dziennikarzy oraz angażują się w umyślne próby utrudniania obiektywnego reporterstwa; mając na uwadze, że aresztowano setki dziennikarzy, w tym dwie dziennikarki Bielsatu, które następnie skazano; mając na uwadze, że dziesiątki z nich zostało skazanych na areszt administracyjny, doświadczyło przemocy, a niektórzy zostali ukarani grzywną; mając na uwadze, że dziennikarze zostali umieszczeni w areszcie tymczasowym i postawiono im zarzuty karne; mając na uwadze liczne doniesienia o cofnięciu przez władze akredytacji dziennikarzom, w tym korespondentom zagranicznych mediów, z których kilka osób zostało aresztowanych i wydalonych z Białorusi; mając na uwadze, że 18 maja 2021 r. władze Białorusi zrobiły nalot w biurach Tut.by, największego niezależnego portalu informacyjnego na Białorusi, aresztowały wiele zatrudnionych tam osób i zablokowały stronę internetową;
- K. mając na uwadze, że obrońcy praw człowieka, politycy opozycji, przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, związków zawodowych i inni działacze są systematycznie zastraszani, prześladowani i ogranicza się ich podstawowe swobody; mając na uwadze, że nic nie wskazuje na to, by władze białoruskie prowadziły dochodzenia w sprawie tysięcy doniesień o brutalności policji zgłoszonych od połowy sierpnia 2020 r. lub w sprawie zabójstw demonstrantów; mając na uwadze, że powszechna bezkarność za łamanie praw człowieka pogarsza rozpaczliwą sytuację Białorusinów; mając na uwadze, że brak praworządności ogranicza dostęp do rzetelnego procesu sądowego;
- L. mając na uwadze, że według niezależnego Białoruskiego Związku Studentów zatrzymano ponad 460 studentów, z których prawie jedna trzecia to kobiety, ponad 150 studentów zostało arbitralnie wydalonych z uczelni, a wielu ucieka do sąsiednich krajów z obawy o swoje bezpieczeństwo;
- M. mając na uwadze, że 31 maja 2021 r. władze białoruskie jeszcze bardziej zaostrzyły i tak rygorystyczne przepisy dotyczące podróży, prawie zupełnie uniemożliwiając opuszczenie kraju, w tym osobom posiadającym zezwolenie na pobyt długoterminowy za granicą;
- N. mając na uwadze nasilające się represje wobec przedstawicieli mniejszości polskiej na Białorusi, w tym aresztowanie i skazanie przewodniczącej Związku Polaków na Białorusi Andżeliki Borys oraz zatrzymanie dziennikarza, blogera i członka Związku Polaków na Białorusi Andrzeja Poczobuta; mając na uwadze, że polski system szkolnictwa na Białorusi znajduje się pod coraz większą presją ze strony reżimu; mając na uwadze, że działaniom tym towarzyszyła antypolska propaganda w telewizji państwowej; mając na uwadze, że A. Łukaszenka ustanowił nowe święto na Białorusi, które ma być obchodzone 17 września, w rocznicę napaści Związku Radzieckiego na Polskę w 1939 r.;
- O. mając na uwadze, że Białoruś rozpoczęła komercyjną eksploatację elektrowni jądrowej w Ostrowcu bez uwzględnienia wszystkich zaleceń dotyczących bezpieczeństwa zawartych w unijnym sprawozdaniu z testu warunków skrajnych z 2018 r., w związku z czym elektrownia ta jest niebezpieczna i stanowi poważne zagrożenie pod względem bezpieczeństwa jądrowego dla całej Europy;
- P. mając na uwadze, że do tej pory Unia Europejska nałożyła sankcje na 88 obywateli Białorusi i 7 podmiotów, w tym na Alaksandra Łukaszenkę;
1. zdecydowanie potępia porwanie i przymusowe lądowanie samolotu Ryanair FR4978 w Mińsku 23 maja oraz zatrzymanie przez władze białoruskie dziennikarza Ramana Pratasiewicza i Sofii Sapiegi; uważa ten horrendalny czyn za pogwałcenie prawa międzynarodowego, co stanowi akt terroryzmu państwowego;
  2. wzywa do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia Ramana Pratasiewicza i Sofii Sapiegi, a także wszystkich innych dziennikarzy i więźniów politycznych przetrzymywanych na Białorusi;
  3. przypomina decyzję Rady o zaostrzeniu dotychczasowych środków ograniczających poprzez zamknięcie dla wszystkich przewoźników białoruskich przestrzeni powietrznej i portów lotniczych UE oraz zaleca Radzie sporządzenie planu ułatwienia Białorusinom prób opuszczenia kraju; wzywa Organizację Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego i Europejską Agencję Bezpieczeństwa Lotniczego do zbadania tego niedopuszczalnego incydentu, który stanowi zagrożenie dla międzynarodowych norm i standardów, oraz do podjęcia stosownych działań; podkreśla, że ten poważny incydent spowodował poważne naruszenie zaufania i że każde państwo musi działać odpowiedzialnie, aby wypełnić swoje zobowiązania wynikające z konwencji chicagowskiej w zakresie zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa statków powietrznych; wzywa Ryanair do współpracy z władzami i do udostępnienia im wszystkich istotnych informacji o incydencie;

Czwartek, 10 czerwca 2021 r.

4. wzywa do gruntownej oceny skutków uprowadzeń z przechwyconego samolotu cywilnego, nie tylko dla międzynarodowego transportu lotniczego i bezpieczeństwa lotniczego, ale także dla ogólnego bezpieczeństwa w Europie, oraz dla bezpieczeństwa obywateli Białorusi i innych krajów, którzy są na uchodźstwie lub szukają schronienia albo ubiegają się o azyl w państwach członkowskich UE;
5. podkreśla, że podczas dochodzenia należy zbadać ewentualną rolę Rosji w aktach terrorystycznych popełnionych przez reżim białoruski; podkreśla, że jeżeli tak się stanie, każdy obywatel rosyjski bezpośrednio lub pośrednio zaangażowany w tę operację powinien zostać objęty sankcjami na mocy globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka (unijna ustawa Magnitskiego); podkreśla znaczenie wkładu UE w dochodzenie, w tym poprzez zaangażowanie organów UE takich jak Europol, Eurojust lub Prokuratura Europejska w prace i operacje wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych;
6. ponownie stwierdza, że nie uznaje wyboru Alaksandra Łukaszenki na prezydenta Białorusi; uważa obecny reżim na Białorusi za bezprawny, nielegalny i przestępczy; wyraża stałe poparcie dla narodu białoruskiego w jego uzasadnionych żądaniach i aspiracjach dotyczących wolnych i uczciwych wyborów, podstawowych wolności i praw człowieka, reprezentacji demokratycznej, udziału w życiu politycznym i godności; potępia prześladowanie tysięcy Białorusinów, którzy pokojowo protestowali w obronie swojego prawa do wolności, demokracji i godności;
7. zdecydowanie potępia przemoc i represje ze strony władz państwowych na Białorusi i domaga się natychmiastowego położenia kresu przemocy i represjom, a w szczególności bezprawnemu przetrzymywaniu, torturom, złemu traktowaniu w areszcie i ściganiu pokojowo nastawionych obywateli, a także wyraża swoje poparcie dla społeczeństwa białoruskiego i solidarność z nim; potępia systematyczne ataki reżimu na ludność cywilną, które od czasu sfałszowanych wyborów w sierpniu 2020 r. zmusiły ponad 14 tys. Białorusinów do ucieczki z kraju wskutek przemocy, zastraszania i innych form przymusu; przypomina, że trwająca kampania represji i przymusowe przesiedlenia ludności cywilnej stanowią poważne pogwałcenie praw człowieka; ubolewa nad faktem, że Białoruś jest obecnie jedynym krajem w Europie, w którym kara śmierci jest nadal wykonywana, i nalega na konieczność jej natychmiastowego i zupełnego zniesienia; potępia wprowadzony niedawno przez władze białoruskie wobec większości obywateli zakaz opuszczania kraju, obejmujący wielu posiadaczy zezwolenia na pobyt za granicą;
8. potępia surowe i niesprawiedliwe wyroki sądowe wydane ostatnio wobec licznych więźniów politycznych i zatrzymanych, w tym przywódcy opozycji Pawła Siewiaryńca, a także procesy przeciwko postaciom demokratycznej białoruskiej opozycji, takim jak Wiktar Babaryka, Mikołaj Statkiewicz i Siarhiej Cichanouski; wyraża ubolewanie z powodu skazania Pawła Siewiaryńca, Jauhiena Afnahiela, Andreja Wojnicza, Pawła Juchniewiczza, Zmiciera Kazłou, Maksima Winiarskiego i Iryny Szczasnej na rozprawie przy drzwiach zamkniętych w Mohylewie;
9. ponownie podkreśla znaczenie niezależnych białoruskich mediów i dziennikarzy oraz ich ważną rolę w społeczeństwie białoruskim; potępia blokowanie mediów i dostępu do internetu, a także pobicia, aresztowania i zastraszanie dziennikarzy i blogerów; podkreśla, że Białorusini mają prawo do swobodnego dostępu do informacji;
10. potępia represje i wrogie działania władz przeciwko przedstawicielom mniejszości polskiej oraz przeciwko polskiemu systemowi szkolnictwa na Białorusi; wzywa w związku z tym do bezwarunkowego uwolnienia Andżeliki Borys, Andrzeja Poczobuta i innych więźniów politycznych;
11. wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ), Komisję i przedstawicielstwa dyplomatyczne państw członkowskich na Białorusi do ścisłego monitorowania sytuacji i procesów poszczególnych więźniów politycznych na Białorusi, w tym Ramana Pratasiewiczza i Sofii Sapiegi, do oferowania im wsparcia i działania na rzecz ich uwolnienia; w związku z tym wzywa reżim Łukaszenki do natychmiastowego zaprzestania wszelkich działań mających na celu zastraszanie lub nękanie członków krajowych i europejskich służb dyplomatycznych, zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami Białorusi wynikającymi z Konwencji wiedeńskich o stosunkach dyplomatycznych i konsularnych;
12. podkreśla, że trzeba pilnie podtrzymywać i rozszerzać kontakty i współpracę z przedstawicielami białoruskich sił demokratycznych w Mińsku i na uchodźstwie, a w szczególności ze Swiatłaną Cichanouską oraz członkami Rady Koordynacyjnej i Narodowego Urzędu Antykryzysowego; w związku z tym przyłącza się do apeli o zaproszenie ich przedstawicieli przy okazji szczytu G7 (11–13 czerwca 2021 r.) i szczytu Partnerstwa Wschodniego w 2021 r. i zaleca, by w dalszym ciągu zapraszać ich na dwustronne spotkania wysokiego szczebla na szczeblu rządowym oraz na sesje parlamentarne i posiedzenia międzyparlamentarne, a także by stworzyć grupy ds. Białorusi we wszystkich parlamentach państw członkowskich UE;
13. wzywa Radę, aby jak najszybciej rozszerzyła listę osób i podmiotów objętych sankcjami UE przez dodanie do niej osób i podmiotów zaangażowanych w przechwycenie i zmuszenie do lądowania samolotu Ryanair FR4978 oraz w zatrzymanie Ramana Pratasiewiczza i Sofii Sapiegi; przypomina, że dziennikarzowi Ramanowi Pratasiewiczowi grozi kara śmierci;

Czwartek, 10 czerwca 2021 r.

14. wzywa Radę, by w trybie pilnym przystąpiła do przyjęcia czwartego pakietu sankcji wobec osób i podmiotów, które brały udział w oszustwach wyborczych, represjach, torturowaniu lub złym traktowaniu i w późniejszych naruszeniach praw człowieka na Białorusi, w tym w prześladowaniu niezależnych dziennikarzy i blogerów, oraz by rozpoczęła prace nad kolejnym pakietem; wzywa, aby sankcjami objęta została znacznie większa grupa białoruskich urzędników, takich jak prokuratorzy, sędziowie i pracownicy organów ścigania, którzy odgrywają rolę w represjach i bezprawnym skazywaniu krytyków reżimu, a także policjanci, personel więzienny, deputowani, członkowie rządu i agenci pracujący dla reżimu prowadzący działania propagandowe, medialne i dezinformacyjne oraz szerzący mowę nienawiści, osoby i organizacje popierające Łukaszenkę i jego reżim, wśród nich Marat Markow, który 2 czerwca przeprowadził wywiad z Ramanem Pratasiewiczem w państwowej telewizji ONT, a także osoby, które uczestniczyły w zdarzeniu z 23 maja, wśród nich oficerowie wywiadu i członkowie organów ds. lotnictwa; przypomina w związku z tym, że należy w pełni wykorzystać możliwość stosowania środków ograniczających w ramach globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka (unijna ustawa Magnitskiego);

15. wzywa Komisję i państwa członkowskie do bezwzględnej odmowy udzielenia wsparcia finansowego reżimowi białoruskiemu, a tym samym do odmowy przyznania jakichkolwiek nowych linii kredytowych bankom białoruskim oraz do wstrzymania wszelkiej inwestycji w projekty infrastrukturalne lub przedsięwzięcia gospodarcze na Białorusi; wzywa Komisję, by przyjęła środki uniemożliwiające europejskim instytucjom finansowym nabywanie obligacji lub jakichkolwiek innych instrumentów finansowych wyemitowanych przez rząd Białorusi i powiązane instytucje publiczne; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Europejski Bank Inwestycyjny i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju zawiesiły finansowanie projektów w białoruskim sektorze publicznym i wzywa do zbadania, w jaki sposób niewykorzystane środki można przekierować na potrzeby społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego, jeżeli nie jest on związany z reżimem; wzywa Międzynarodowy Fundusz Walutowy i państwa członkowskie UE, by pod żadnym pozorem nie udzielały reżimowi bezpośredniego wsparcia budżetowego oraz by nie korzystały ze specjalnych praw ciągnięcia zapowiedzianych na 2021 r.;

16. przypomina wszystkim unijnym przedsiębiorstwom działającym na Białorusi o swoim ostatnim apelu o zachowanie szczególnej staranności i dopełnianie obowiązku przestrzegania praw człowieka, zgodnie z Wytycznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka; ponadto zwraca się do nich, by nie dokonywały żadnych nowych inwestycji, a także by publicznie protestowały przeciwko ciągłemu stosowaniu przez władze białoruskie represji w tym kraju;

17. wzywa Radę do szybkiego przyjęcia i wdrożenia sankcji gospodarczych, które muszą być znaczące i mieć jak największy natychmiastowy wpływ na reżim białoruski, jego zwolenników i wspierające go podmioty gospodarcze; apeluje, aby sankcje gospodarcze były wymierzone w przedsiębiorstwa państwowe i prywatne bezpośrednio kontrolowane przez reżim lub ściśle powiązane z jego interesem gospodarczym lub znane ze zwalniania pracowników za udział w strajkach lub protestach; wzywa do nałożenia sankcji sektorowych, w szczególności na sektory ropy naftowej i produktów ropopochodnych, nawozów potasowych, stali i przetwórstwa drewna; ponadto wzywa, aby zerwano współpracę z białoruskimi bankami państwowymi i zaprzestano ich finansowania, ograniczono linie kredytowe banków międzynarodowych dla banków zależnych na Białorusi oraz rozważono tymczasowe zawieszenie Białorusi w systemie SWIFT; zwraca się do przedsiębiorstw zarejestrowanych w UE, w szczególności Siemens AG, o zerwanie współpracy z władzami Białorusi polegającej na wymianie technologii i know-how; wzywa państwa członkowskie i instytucje UE do wzmocnienia walki z masowym przemytem papierosów z Białorusi do UE, z którego korzyści finansowe czerpie reżim Łukaszenki; zachęca UE, aby w imię solidarności podjęła skoordynowane działania w celu zrekompensowania trudności gospodarczych państwom członkowskim najbardziej dotkniętym sankcjami gospodarczymi wobec Białorusi;

18. z zadowoleniem przyjmuje decyzję Europejskiej Unii Nadawczej o zawieszeniu członkostwa w niej białoruskiego nadawcy BTRC; wzywa do zawieszenia udziału Białorusi w międzynarodowych organach i imprezach sportowych, w tym mistrzostwach Europy i świata oraz igrzyskach olimpijskich w Tokio; apeluje do Unii Europejskich Związków Piłkarskich (UEFA) o odebranie białoruskiej telewizji państwowej TVR praw do transmisji turnieju piłkarskiego EURO 2020 i nieodpłatne przekazanie ich niezależnej telewizji Bielsat;

19. wzywa państwa członkowskie do usprawnienia współpracy wywiadowczej w związku z kryzysem na Białorusi oraz do wydalenia znanych i podejrzewanych białoruskich funkcjonariuszy wywiadu działających w całej Unii; zachęca swojego przewodniczącego, aby ograniczył dostęp do Parlamentu Europejskiego pracownikom ambasady Białorusi w Brukseli, w tym fizyczny i zdalny dostęp do posiedzeń organizowanych przez Parlament Europejski, oraz dokonał przeglądu komunikacji Parlamentu z ambasadą Białorusi;

20. jest głęboko zaniepokojony współpracą Rosji z reżimem Łukaszenki, w tym wsparciem finansowym i ścisłą współpracą między służbami wywiadowczymi;

21. podkreśla, że potrzebne jest zaangażowanie międzynarodowe, w tym dyskusje na forum ONZ i NATO; wzywa UE, aby ściśle koordynowała swoje działania ze Stanami Zjednoczonymi, partnerami z grupy G7 i innymi państwami o podobnym stanowisku oraz dążyła do szerokiego poparcia ze strony partnerów UE, w szczególności krajów objętych

Czwartek, 10 czerwca 2021 r.

europijską polityką sąsiedztwa, na przykład Ukrainy, tak by sankcje jak najsilniej oddziaływały na reżim białoruski; przypomina decyzję rządu Ukrainy o przyłączeniu się do państw członkowskich UE, które nałożyły sankcje transportowe na białoruskie linie lotnicze, oraz wzywa Komisję i Radę do nałożenia sankcji karnych na linie Belavia i ich pasażerów, którzy latają na zajęty przez Rosję Krym; z zadowoleniem przyjmuje zbliżające się szczyty UE–USA i USA–Rosja i uważa je za ważną okazję do skoordynowania stanowisk UE i jej partnerów;

22. podkreśla, że chociaż najskuteczniejszym sposobem radzenia sobie przez UE z państwami łamiącymi prawo są mechanizmy sankcji, to poza sankcjami nakładanymi na białoruskie przedsiębiorstwa państwowe UE powinna wykorzystać obecne napięcia wewnętrzne na Białorusi i wspierać białoruskie społeczeństwo obywatelskie;

23. wzywa Komisję i wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela, aby zainicjowali – wspólnie z partnerami międzynarodowymi – zorganizowanie międzynarodowej konferencji wysokiego szczebla na temat przyszłości demokratycznej Białorusi, dochodzenia dotyczące zbrodni popełnionych przez władze białoruskie na obywatelach Białorusi i ściganie ich sprawców, a także demokratyczną transformację Białorusi; uważa, że taka konferencja, pod przewodnictwem UE i z udziałem międzynarodowych instytucji finansowych, państw G7, państw członkowskich i instytucji UE oraz innych podmiotów chcących zobowiązać się do udostępnienia wielomiliardowego pakietu finansowego pomoże we wspieraniu przyszłych reform i restrukturyzacji gospodarki oraz będzie stanowić silny sygnał wsparcia dla obywateli Białorusi;

24. przypomina swoją wcześniejszą inicjatywę dotyczącą misji wysokiego szczebla z udziałem byłych wysokich rangą urzędników europejskich w celu zbadania wszelkich możliwych sposobów, by powstrzymać przemoc i uwolnić więźniów politycznych, co mogłoby pomóc w stworzeniu warunków sprzyjających pluralistycznemu wewnętrznemu dialogowi politycznemu na Białorusi;

25. apeluje do Komisji, ESDZ i państw członkowskich, aby zwiększyły bezpośrednie wsparcie dla opozycji, społeczeństwa obywatelskiego, obrońców praw człowieka i niezależnych mediów na Białorusi i za granicą, w tym przez budowanie potencjału i wsparcie finansowe, a także zwiększyły wsparcie dla Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji na działalność w terenie; wzywa w związku z tym UE i inne organizacje międzynarodowe do udzielenia wsparcia finansowego i technicznego wszystkim mediom i niezależnym dziennikarzom, aby umożliwić im wykonywanie zadań polegających na informowaniu społeczeństwa o bieżących wydarzeniach na Białorusi; ponawia w związku z tym swój apel o zwiększenie pomocy dla kanału telewizyjnego Bielsat;

26. zobowiązuje się do pomocy w rozwijaniu potencjału sił demokratycznych, zwiększaniu roli społeczeństwa obywatelskiego, wspieraniu pełnoprawnego dialogu politycznego prowadzącego do pokojowego przekazania władzy na Białorusi, jak również do pomocy młodym przywódcom politycznym i obrońcom praw człowieka za pośrednictwem parlamentarnych mechanizmów wspierania demokracji;

27. z zadowoleniem przyjmuje przedstawiony przez Komisję zarys kompleksowego planu wsparcia gospodarczego dla przyszłej demokratycznej Białorusi w wysokości 3 mld EUR; wzywa Komisję i Radę do dalszego rozwijania i promowania tego planu oraz do wysłania jasnego przekazu, że gdy na Białorusi dojdzie do demokratycznych przemian, UE będzie gotowa udzielić wymiernej pomocy, aby kraj ten wszedł na ścieżkę reform i modernizacji; zauważa, że UE musi zaproponować kompleksowy zestaw działań w celu przygotowania sił demokratycznych Białorusi do wdrożenia tego pakietu;

28. wzywa UE do koordynowania działań ze Stanami Zjednoczonymi, partnerami z grupy G7 i innymi państwami o podobnym stanowisku w celu zamrożenia współpracy z sektorem publicznym Łukaszenki i przekierowania współpracy ze społeczeństwem obywatelskim Białorusi i białoruskimi przedsiębiorstwami prywatnymi z pominięciem reżimu;

29. odrzuca niedopuszczalne groźby ze strony Alaksandra Łukaszenki, że władze białoruskie nie będą zatrzymywać nielegalnych migrantów ani przemytników narkotyków, oraz wyraża zaniepokojenie nasileniem nielegalnej migracji z Białorusi do UE i potencjalnym zaangażowaniem władz białoruskich w to zjawisko; wzywa państwa członkowskie i instytucje UE do śledzenia rozwoju sytuacji w tych dziedzinach i do podjęcia odpowiednich działań;

30. potępia wykorzystywanie organów ścigania przez białoruskich przywódców do celów politycznych; wzywa Interpol do niezwłocznego i dokładnego rozpatrzenia wniosków złożonych i składanych przez Białoruś oraz do podjęcia odpowiednich środków w celu uniemożliwienia Białorusi nadużywania Interpolu do celów politycznych;

31. podkreśla, że potrzebne jest wszechstronne międzynarodowe dochodzenie w sprawie zbrodni popełnionych przez reżim Łukaszenki przeciwko obywatelom Białorusi, które powinno doprowadzić do powołania międzynarodowego trybunału ścigającego te zbrodnie; apeluje, by wobec braku ze strony władz białoruskich woli zaprowadzenia rządów prawa i ustalenia odpowiedzialności, wspólnota międzynarodowa musi podjąć działania, aby pomóc w zabezpieczeniu dowodów przestępstw oraz zapewnić dochodzenie i ściganie osób odpowiedzialnych w całej strukturze dowodzenia; z zadowoleniem przyjmuje podjęte przez kilka państw członkowskich UE inicjatywy mające na celu stosowanie zasady jurysdykcji

Czwartek, 10 czerwca 2021 r.

uniwersalnej i przygotowanie procesów sądowych przeciwko sprawcom represji na Białorusi oraz zachęca wszystkie pozostałe państwa członkowskie, aby poszły za ich przykładem; wzywa do aktywnego wspierania wszystkich inicjatyw międzynarodowych, których celem jest położenie kresu bezkarności na Białorusi, takich jak Międzynarodowa Platforma na rzecz Walki z Bezkarnością i Centrum na rzecz Sprawiedliwości (Justice Hub) w Wilnie;

32. wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela, Komisję, Radę i państwa członkowskie, aby nadal poruszały temat sytuacji na Białorusi we wszystkich odpowiednich organizacjach europejskich i międzynarodowych, takich jak OBWE, Rada Europy, Rada Praw Człowieka ONZ i inne wyspecjalizowane organy ONZ, tak by zapewnić pilne działania międzynarodowe w odpowiedzi na sytuację na Białorusi i pokonać przeszkody stwarzane dla takich działań przez Rosję i inne państwa;

33. zachęca państwa członkowskie, aby jeszcze bardziej ułatwiły procedury wizowe i pobytowe dla osób uciekających z Białorusi z powodów politycznych lub osób wymagających leczenia w wyniku przemocy oraz aby zaoferowały tym osobom i ich rodzinom niezbędne wsparcie i pomoc; wzywa państwa członkowskie, by wdrożyły zalecenia sprawozdawcy w ramach mechanizmu moskiewskiego OBWE dotyczące udzielania azylu w przypadkach prześladowań objętych Konwencją genewską dotyczącą statusu uchodźców oraz by dodatkowo usprawniły procedurę wydawania wiz nadzwyczajnych i zapewniania tymczasowego schronienia w państwach UE; wzywa państwa członkowskie i Komisję, by oferowały stypendia białoruskim studentom i naukowcom wydalonym z uczelni i uwięzionym za prodemokratyczną postawę; wzywa państwa członkowskie, aby udzieliły wsparcia finansowego tym instytucjom działającym na uchodźstwie, które wychowują nowe pokolenie Białorusinów kwestionujących skorumpowany i bezprawny system, na przykład Europejskiemu Uniwersytetowi Humanistycznemu w Wilnie;

34. wzywa Komisję, państwa członkowskie i ESDZ do współpracy z partnerami międzynarodowymi, w ramach mechanizmu moskiewskiego OBWE i Rady Praw Człowieka ONZ, a także z obrońcami praw człowieka i społeczeństwem obywatelskim, by zagwarantować dokumentowanie i zgłaszanie naruszeń praw człowieka, a następnie rozliczanie winnych i zadośćuczynienie ofiarom; z zadowoleniem przyjmuje utworzenie międzynarodowej platformy rozliczalności dla Białorusi i wzywa instytucje UE i państwa członkowskie do wspierania jej funkcjonowania; zobowiązuje się do skutecznego funkcjonowania platformy Parlamentu Europejskiego ds. walki z bezkarnością na Białorusi oraz do koordynowania w odpowiednim czasie międzynarodowej reakcji na wydarzenia na Białorusi;

35. ponownie podkreśla potrzebę przyjęcia przez wszystkie państwa członkowskie jednolitego stanowiska w odpowiedzi na terroryzm państwowy organizowany przez reżim Alaksandra Łukaszenki i wspierany przez Kreml; podkreśla, jak ważne jest przeciwdziałanie dezinformacji na temat sytuacji na Białorusi w UE, a także innym formom zagrożeń hybrydowych stwarzanych w tym zakresie przez strony trzecie; wyraża solidarność z Łotwą w związku z nieuzasadnionym wydalaniem jej dyplomatów przez Białoruś; potępia wszczęcie przez białoruskiego prokuratora generalnego postępowania karnego przeciwko ministrowi spraw zagranicznych Łotwy, a także burmistrzowi stołecznej Rygi; potępia wszelkie próby wywarcia przez władze białoruskie nacisku na państwa członkowskie UE, w tym wnioszek białoruskich prokuratorów o przesłuchanie byłego prezydenta Litwy Valdasas Adamkusa, w związku z jego rzekomymi powiązaniem z podporządkowanymi SS pomocniczymi oddziałami policyjnymi, które prowadziły akcje odwetowe na Białorusi podczas drugiej wojny światowej;

36. ponownie wyraża zaniepokojenie komercyjną eksploatacją elektrowni jądrowej w Ostrowcu, zaledwie 45 km od Wilna, i podkreśla, że niesie ona ryzyko dla państw UE; zaznacza, że trzeba zająć się zagrożeniami stwarzanymi przez elektrownię jądrową w Ostrowcu, z ubolewaniem zauważa, że Białoruś nie zapewnia bezpieczeństwa jądrowego tej elektrowni w pełni przejrzystości i nie zobowiązała się do pełnego wdrożenia zaleceń zawartych we wzajemnej ocenie elektrowni sporządzonej przez Europejską Grupę Organów Regulacyjnych ds. Bezpieczeństwa Jądrowego (ENSREG), a także wzywa do wprowadzenia skutecznych zabezpieczeń przed bezpośrednią lub pośrednią sprzedażą białoruskiej energii elektrycznej wytwarzanej w elektrowni jądrowej w Ostrowcu na rynki UE;

37. podkreśla, że obecna sytuacja jest sprawdzianem wiarygodności Unii Europejskiej i skuteczności jej polityki zagranicznej; przypomina, że sytuacja na Białorusi – w kraju sąsiadującym i należącym do Partnerstwa Wschodniego – ma bezpośredni wpływ na UE i że UE powinna wykazać się wystarczającą determinacją, by zaoferować konkretne i długoterminowe wsparcie siłom demokratycznym, które dążą do zaprowadzenia wolności i demokracji na Białorusi; wzywa UE do stanowczego, szybkiego i proaktywnego działania;

38. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządów i parlamentom państw członkowskich, Radzie Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Organizacji Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego oraz władzom Republiki Białorusi.